

סא.

פרוטוקול מט' / 110/ג
סיטיבת ועדת הכספים
סיום ד' י"ג תמוז תשי"ד - 14.7.54
בטעה 08.45

חברי הועדה:

דעתאפרי:

- י. גורי - היו"ד
- ח. אריאב
- א.ט. בניחובסקי
- ט. דיין
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- י. פורדר
- א. ציזלינג

סוזטנים:

- ד. הורביץ - מטעם האוצר
- י. בר-יוסף - מטעם האוצר

הצעת חוק בנק לישראל.

סדר-הדפוס:

אני פותח את הישיבה.
בסדר היום - הצעת חוק בנק לישראל.

היו"ד י. גורי:

א. ציזלינג:
אילו היה נמצא פה סר פורדר, הייתה לו הזדמנות בלתי-סכיחה לשמוע הצטרפות שלי לחלק גדול מההנחות המינהליות שלו על מהות ואופן הנהלת מוסדות. אבל למסקנותיו, שלכאורה הן נפגשות עם אלו של סר בז'רנו, אני מתנגד ביגוד גמור, אם כי אני מקבל את התפיסה הארגונית.

אני בעד סכומים רחבות של המטסלה לגבי הבנק. בחוק הצעתי לכתוב במקום "המטסלה" הכנסת "המדינה". אבל זה שייד לאדמיניסטרציה. תהיה המטסלה כאשר תהיה, ואבקר אותה כאשר אבקר, הבנק לא יוכל לעמוד תחת פיקוח המדינה אלא תחת פיקוח המטסלה. אני בעד זה שהמטסלה מבצעת את המדיניות הנקבעת מפעם לפעם, לה המטסלות לקביעת המדיניות הכלכלית, ומסווג כך הבנק צריך להיות המכשיר המרכזי.

אני רוצה לקיים בחוק את סכומים ההכרעה, ההחלטה וההזראה, והייתי סנסח זאת במלים אלו. אני בעד עמסיות פעולתו של הבנק במידה רבה, בעד סוסד המבול אותו ולא המטסלה כמנהלת, המטסלה

המסמלה נספריע במקרים של צורך, המסמלה כמחליטה ביזמתה ונותנת הוראות במקרה שזה נובע מהכרעה על ידי החלטה, לבן אני עוד מוסד מנהל סגביד הבנק הוא היו"ר שלו והמסמלה יכולה לעקוב אחרי פעולתו, להכריע במקרה מסויים, לא כבודר כי אם לקבוע את המדיניות, לקבל החלטה הפחייבת את הבנק והבנק מבצע אותה באופן עצמאי.

זוהי הקונספציה שלי בקיצור: הנהלת הבנק פועלת בתחום המדיניות המוכרעת על ידי המסמלה. אם לומר: המסמלה כגביד, ענין הועד המיעץ אינו חשוב. לדעתי, המצב יהיה כזה שהגביד בעובדה, כלפי המייעצים הוא בא עם המסמלה וכלפי המסמלה הוא בא עם המייעצים, ואין סלב של החלטה שיש בה רגש של אחריות.

יכול להיות שהכוונות להקטת הגהלה כזו נובעות מסקורות שליליים. אני מודה בזה. כאשר שמעתי את סר בז'רנו הייתי כולי מנוגד לכל מסקנותיו. לכן אמרתי שהמסברים של סר פורדר היו יותר מינהליים מאשר עקרוניים, ואליהם הצטרפתי כי הם נכונים, לדעתי.

אני אומר: מלוא הסמכות הכרורה והגלויה בחוק למסמלה, בכל סלב, בלי הגבלה; מלוא הסמכות להנהלה שהגביד הוא היו"ר שלה בתחום האפשרויות של התערבות המסמלה לכיוון הכולל ולהכרעה עניינית.

המועצה כפי שהיא קיימת בחוק, היא מוסד בלתי מכוונד. הראתי זאת גם בדברים חיצוניים כאשר דברתי על כך במליאת הכנסת. אני יכול להבין קונספציה בלי המועצה, יש מסמלה ויש הנהלה ויש ועדת הכספים. מוסדות בלתי מכוונדים מביאים נזק. זה מוריד את הערך, זה יוצא משהו טמפלס ידוניזם וזה מגיע לגבול של קורופציה צבורית. אני יודע שזו מלה היכולה להיות בעלת מסמעות דעה. אינני מסתמס בה במושב הקיצוני הרע. אבל זה הופך לאיזה דבר, טבעים לסכת בו ולהגיד אמן. כך זה קורה בכל המועצות שאין להן סמכויות. אני מעדיף מועצה בעלת סמכויות, או בכלל לבטל את המועצה.

לא ברור לי אם חברי כנסת אינם יכולים להיות חברים במועצה. אם זה כך, זה צריך להיות לגבי כל המוסדות הצבוריים. ומהו "עובד צבורי"?

היו"ר י. טרי: כמסמעותו בפקודת הפרטנות.

א. ציזלינג: איט המנהל למחלקה בסוכנות היהודית הוא עובד צבורי?

ד. הורביץ: לא.

היו"ר י. גורי: אני רוצה בכל זאת שנצא מנקודת מוצא בדיון זה שבאה לידי בטוי בסעיף 3 (קורא את הסעיף) זהו התפקיד של הבנה, אחר כך באים הפרטים.

במסמלה היה ויכוח סמוך סמטן סמטן סמטן, והמסמלה הגיעה לכלל מסקנה שתפקיד זה היא רוצה לסמור לעצמה, לא במאה אחוז, אבל את מרכז העצבים של התפקיד היא רוצה בכל זאת להחזיק בידיה. זוהי בעצם מסמעות החוק הזה. השאלה היא רק - אם אפשר לקיים את תפקיד הנהלה ככוונתה של המסמלה. זה מוטל בספק, כי את המייעצים המוטלים על מוסדות מייעצים אי אפשר להטיל על הנהלה. גם אינני יודע אם מיטהו ימכים להיות חבר הנהלה אם יטילו עליו כל כך הרבה הנבלות וסייעים. זה נוטל את כל התכן של המוטב הנהלה. השאלה היא לא, איך קוראים לזה, הנהלה או ועד מייעץ, השאלה היא - מה כוונת המונה ביסוד החוק. אם אנו רוצים להיות באמנים לכוונה זו, אנו צריכים לקבל את הקונספציה הזאת. מי מסבור סצריך את כל התפקיד להפקיד בידי 5-6 אנשים...

א.ס. בניחובסקי: כל שרי המסמלה הם 5-6 אנשים.

היו"ר י. גורי:

הם נבחרו על ידי חצי מליון יהודים, ובבחירות
הבאות ייבחרו על ידי 800 אלף יהודים.

השאלה היא - אם רוצים להפקיד את התפקיד הזה
בידי 5 אנשים? אני סבור שהרוב בעם, אם הוא מתייחס ברצינות לאותו
תפקיד שהוטל על בנק ישראל, אינו מוכן להפקיד את הענין הזה בידי
הנהלה שבדרך הטבע אי אפשר להטיל עליה כל כך הרבה סייגים כפי שמטילים.

מה שנוגע לצ'קינגבלנס, גם הממשלה שנבחרה
על ידי רוב העם נהנית מאיזה מידה ידועה של אמון. בשביל מה נחוץ
הצ'קינגבלנס הזה כלפי פנים וכלפי חוץ? כלפי פנים, אני חושב שהממשלה
שנבחרה על ידי הרוב בעם, זה מספיק בכדי שהצבור יתייחס באמון לבנק.
וכלפי חוץ, אינני יכול לומר שיש לי בקיאות מה דרוש כדי שיהיה צ'קינג
בלנס, שהעולם החיצוני יתן את אמון. אנו שומעים מפי מר הרביץ
שאין זה כך שבקונספציה זו לא יהיה אמון מצד העולם החיצוני והעולם
החיצוני רוצה דוקא בהנהלה. יש טעמים לכאן ולכאן, אבל אין לבוא לכלל
מסקנה שבמבנה הזה לא יהיה אמון מצד העולם שמחוזה לנו.

למר ציז'לניג אני רוצה לומר, כי כמובן, אפשר
לעשות קריקטורה מכל דבר. מדוע צריך להפוך
את המועצה לקריקטורה, ולא רק לקריקטורה אלא גם למפלצת שזו תהיה כמעט
קורופציה צבורית - זה קשה לי להבין, יכולה להיות מועצה שתהפך לבובה,
ויכולה להיות מועצה שיושבים בה אנשים מבינים, שיש להם דעה וכבוד
עצמי, ובתחומי הסמכות שניתנה להם הם ממלאים את תפקידם בכבוד מבלי
להפך לקורופציה צבורית. אתה יכול להציע להוסיף סמכויות למועצה,

א. ציז'לניג: אמרתי: או להוסיף סמכויות או - לבטל את המועצה.

ד. הרביץ: התכוונתי במועצה לתת לענפי המשק, בזכות ולא
בחסד, מזמן לזמן להביא מסאלותיהם לפני
הבנק ולתת התרשמות בלתי-אמצעית של מגע עם המשק לידיעה ולהשפעה, השפעה
על ידי אפשרות של הבעת דעה, מבלי שיחליטו כי אינם יכולים להיות
3 מוסדות מחליטים, כי אז הבנק לא יוכל לפעול.

היו"ר י. גורי: נניח שמקבלים את הקונספציה של הנהלה, האם
יטבו בה שרי הממשלה?

ד. הרביץ: אז אני אציע שנבטל את הסייג שחברי כנסת אינם
יכולים להיות, כי אם תהיה הנהלה ראשית כל
צריכים להיות בה שרים שהם חברי כנסת. אם הנהלה - סייג זה מוכרח
להתבטל.

י. בר-יוסף: אני רוצה להכחיש את כל השמועות שמפיצים כאילו
חוק זה מבוסס על חוק ציילון. זהו חוק תוצרת
הארץ. מי שישווה את החוק שלנו עם החוק של ציילון, לא ימצא בו אף
סעיף אחד שהוא חרגום.

מארה"ב מר בז'רנו קרא בעתונות, כי בציילון היו
מוכרחים להביא/מנהל שינהל את הבנק, כי בציילון לא נמצא איש מתאים.
ציילון, לאחר שהפכה ממושבה לדומיניון, יכולה הייתה להשיג מישהו שינהל
את הבנק, אלא שהח רצו לבטא את אי-חלונם באנגלים, בזה שמינו כמנהל
הבנק אותו אדם אמריקאי שחיבר את החוק, ואם תקראו את הספרות האנגלית
בשטח זה, תמצאו אותה מלאה בקורת, כי הם לא הלכו לפי הקו של "הבנק
אוף אינגלנד" ואם תקראו את הספרות האמריקאית תמצאו רק שבחים.

המלה "בורד" מושאלת מחברת מניות שבוחרת
"בורד" באספה כללית מבין בעלי המניות. זו אינה חברה ועל כן אין
פה הנהלה, כי אין בעלי מניות, כל ההון נמצא בידי הממשלה.

היו"ר כאשר קרא את תפקידי הבנק הטעים שהבנק
צריך לנהל את מדיניותו לפי המדיניות הנקבעת על ידי הממשלה. אם זה כתוב
בחוק, הנהלה אינה יכולה להיות בלתי חלופית. אם מדיניות הממשלה היא
מטויימת ואושר על ידי הכנסת, אותה הנהלה מוכרחה לפעול ב התאם לאותה

מדיניות של הממשלה. אלא מה? - חוץ בצד המדיניות עלולים להתעורר כל מיני חלוקי דעות. אני אדגים זאת - חקציב פיתוח, כל חקציב פיתוח הוא חקציב אינפלציוני. אם, נניח, הממשלה תרצה לבצע חקציב פיתוח בטרם נכנסו ההכנסות של חקציב הפיתוח, מחוץ הכספים שיקבלו בחור הלוואה מבנקים, מה יוכלו להתעורר חלוקי דעות אם יש לעשות זאת, כי זה מגביר את האינפלציה, או יש לדחות זאת עד שתבאנה ההכנסות. והמגמה היא בכל הקונסטיטוציות החדשות, ואצטט ~~לכאן~~ לכם מכמה ארצות, שההכרעה נשארה בידי הממשלה. מדוע התפתחה מגמה זו? זה נובע מההתפתחות הכלכלית בשנות השלושים, כאשר היה משבר, והבנקים המרכזיים פעלו שלא בהתאם לאינטרסים של המדינה, ואז המגמה הייתה, שההחלטות בעניינים כל כך מכריעים, כמו במדיניות האשרי, יש להשאירן בידי הממשלה.

הויכוח הזה, אם לקיים הנהלה או ועד מייצץ, הוא למעשה ענין של צורה ולא של תוכן, כי אם ההכרעה תהיה בטופו של דבר בידי הממשלה, זו תהיה הנהלה מייצצת. אני אתן לכם כמה פרטים ביחס לחוקים אחרים בארצות שונות, ששם יש הנהלה ואין ועד מייצץ. בחוק האוסטרלי, למשל, כתוב שאם ישנם חלוקי דעות בין ההנהלה ושר האוצר, ההחלטה היא בידי שר האוצר, והוא כמוגן יכול להורות להנהלה. בצ'יילון יש סמכות לשר האוצר להורות להנהלה איך לפעול. ביפן אותו דבר.

ועכשו מלים אחדות על הועדה המייצצת. אני רוצה להזכיר את ועדת הבנקים שהיא ועדה מייצצת. כל מה שמובא לוועדה הבנקים אינו מובא להחלטה אלא לייצוץ, ובכל זאת או שהועדה משכנעת את הממשלה, או שהממשלה משכנעת את הועדה, וכך פעולת הועדה. עוד לא קרה שחברי הועדה המייצצת יטענו שדעתם אינה מחקבלת. לכן אינני סבור, שאם פה תחמנה ועדה מייצצת עלול להווצר מצב כזה, שהועדה תייצץ משהו והבנק יפעל באופן מתמיד נגד. התפקיד הוא למצוא את ש ביל הזהב, והועדה תוכל לפעול באותה יעילות ולא פחות מאשר איזה הנהלה אחרת.

א. הרצפלד: אינני יודע למה צריך להוסיף הנהלה, כי למעשה ישנה כבר הנהלה - הנגיד ושני סגניו. אני רק אינני מבין מדוע אתם מציעים גם ועדה מייצצת של 7 וגם מועצה מייצצת של 15? שני גופים אלה יהיו גופים מייצצים? אני יודע מחוץ נטיוני שכאשר ישנם שני גופים כאלה אחד מבטל את השני. אני רוצה לשאול את מר הוכביץ...

ד. הורביץ: אני רוצה להגיד שהחוק איננו חוק פרטי של הורביץ. החוק הוא חוק של הממשלה, ויש לי בו 30-35

אחוז, לא יותר.

א. הרצפלד: אינני יכול להבין כיצד יכולתם להעלות על דעתם, גם לדידכם, גם ועדת מייצצת וגם מועצה מייצצת.

מה שנוגע ל"עובד צבורי", אני רוצה להגיד שאין במדינה אף אחד שאינו עובד צבורי.

מר קיטרון: כמשמעותו בפקודת הפרשנות.

ח. אריאב: אני מבין את מר הרצפלד ואני יחד אתו, ועדת מייצצת ומועצה מייצצת, זה קצת מגוחך, אלא שכנראה נפלה פה שגיאה, התכוונו להנהלה באמת ולהנהלה זו נחוצה מועצה. נשארה המועצה ואחר כך הפכו את ההנהלה לוועדה מייצצת.

מצד אחד נאמר פה שזה יהיה מוסד בלתי חלוי בממשלה, הנגיד יחמנה על ידי הנשיא ותהינה לו סמכויות כאלה וכאלה. מצד שני אומרים, שהבנק חלוי בממשלה. לא נכונה ההגזמה מצד זה ולא נכונה ההגזמה מצד זה. באמת זה מוסד פחות או יותר אוטונומי בעל סמכויות רבות. בגבולות המדיניות הכלכלית של הממשלה הוא יכול לעשות דברים רבים. לכן אני אומר, שני מוסדות מייצצים, זה דבר מיותר.

מעל במת הכנסת אמרתי, ואני עומד על דעתי, זהו מוסד חדש, הוא צריך להיות בקשר עם הממשלה. אין זה מספיק שהקשר יהיה רק

על ידי כך שהנגיד פעם בחדשיים יתראה עם שר האוצר או עם הממשלה כולה. אריך שיהיה קשר יותר אמיץ בין הממשלה והמוסד, ואז באמת לא יהיו חיכוכים מדי פעם. אני חושב שמוטב לשני הצדדים שתהיה הנהלה מצומצמת - הנגיד הוא היו"ר, שני סגניו ושני שרים כלכליים מהממשלה. מכל מקום אינני יכול להבין מה טעם לשלול מחברי כנסת את הזכות להיות בוועדה המייעצת.

ד. הרביעי:

אם תהיה הנהלה, אריך לבטל את הסעיף הזה. לא אענה עכשו על שאלה זו מנימוקים חשבתיים שיש לי בענין זה, ואני שומר לעצמי זכות לעמוד עליו באופן יותר רחב, כאשר נחזור עליו.

בכמה וכמה דברים ועדת הכספים שיכנעה אותי. אחרת ששמעתי את החברים אמרתי - באמת, זה מתקבל על הדעת. בענין זה לא שיכנעו אותי אף כי אינני חושב שזו שאלה עקרונית שעליה עומד הבנק. זה ענין ארגוני.

ישנם כמה דברים אינפורמטיביים שעליהם אענה. למר הראפלד אני רוצה לומר, כי הנגיד וסגניו אינם מהווים הנהלה. היתה מחשבה שהועדה המייעצת תהווה הנהלה. הופיין, שתמך בזה וזו היחה הקונסטפציה שלו, - וגם בוועדת החמישה הצביעו בעד זה - הוא נימק זאת כך: ההחלטה צריכה להיות בידי הממשלה, אבל למעשה עם הועדה המייעצת יושבת עם הנגיד, הוא יכול לפעול בניגוד לדעתה פעם או פעמים, פעם שלישית - או שהוא הולך או שהועדה הולכת.

הרעיון הוא שהועדה המייעצת תמלא את התפקיד הזה של הדרכה והכוונת העניינים יום יום בעבודה, וההחלטה נשארת בידי הממשלה, כדי שלא יהיו החלטות סותרות. יכול להיות, אם יש הנהלה, שהנהלה תחליט דבר אחד והממשלה תחליט דבר אחר. כמובן, אפשר להתגבר על כך במידה ידועה על ידי הצעתו של מר פורדר, שבהנהלה יהיה רוב לממשלה. אבל זה ענין אחר. אם יש הנהלה שאין בה רוב לממשלה, מפקיעים סמכות חשובה מאד מהממשלה ויוצרים שתי רשויות, והבנק שיתמצב בין שתי הרשויות לא יגיע לפעולה.

מה תפקיד המועצה? המועצה שבה מיוצגים כל ענפי המשק מתכנסת פעם בחדשיים ומחווה את דעתה. אפשר שלא לעשות זאת, אבל אני חושב שזה דבר מועיל.

למר אריאם אני רוצה לומר דבר עובדתי, אינה נכונה ההנהחה שבתחילה חשבו הנהלה ואחר כך הפכו את ההנהלה לוועדה מייעצת. בידי ישנו הדפוס הראשון שהיו פרי עבודתם של הופיין ולהמן, ושם יש נשיא הבנק, ועדה מייעצת וגם מועצה. אבל בעוד שבחוק החדש, הועדה יש לה סמכות חוקית ומוכרת להתייעץ איתה בכל ענין הנגוע לסעיף 3, והיא מופיעה 10 פעמים, הרי בדפוס הראשון יש על כל ענין הועדה המייעצת, שהיא המוסד היחידי מחוץ לנשיא 8 - רק סעיף אחד, ואקרא אותו בפניכם: (קורא את הסעיף) זה המקום היחידי בו מוזכר מוסד אחר מחוץ לנשיא.

אני רואה לקבוע את העובדות: טיוטא זו מתקרבת יותר לבורד, אבל בטיוטא זו הסמכות של הנשיא מסוייגת מאד, הוא אינו יכול לקבוע שער רבית, הוא אינו יכול לקבוע את שער הנכיון, בכל דבר הוא מוכרח לשאול את הממשלה.

ענין זה שחברי כנסת אינם יכולים להיות חברי הועדה המייעצת. איני תורח משה מסיני, יש פנים לכאן ולכאן, ואני לא אחשוב זאת לאסון אם יחליטו כך או אחרת. אבל הנימוקים לכך היו, שממוסד המחוקק איננו צריך להשתתף במוסד המוציא לפועל. ועוד נימוק - שאותם החברים שיהיו בוועדה תהיה להם אינפורמציה פנימית שאין לחבריהם האחרים, והם מופלים לטובה לגבי חברי כנסת אחרים.

(המטך הישיבה רשמה לצ)

מר ד. הורוביץ:

לפני שחבר-כנסת מדבר בענין עובדי הציבור עליו לבדוק את הדבר - הכוונה כאן לעובד ציבורי לפי חוק הפרטנות. פקיד ממסלתי הפועל לפי הוראות מסדרו אינו יכול להיות חבר הועדה או המועצה המיעצת. חבר הנהלת הסוכנות או טנהל בנק אינו עובד ציבורי לפי חוק הפרטנות. אנו מסתמסים כאן בנוסח של חוק הפרטנות. בנוגע להשתתפותו של חבר-כנסת השאלה פגוחה וצריך יהיה לבררה.

לח"כ הרצפלד ברצוני לומר - אינך יכול לדבר כאן על "חוק הורוביץ", זה איננו חוק איסי, זה חוק הממסלה שאני מגן עליו, כי זה תפקידי פה.

בנוגע לפרוצדורה - אינני חושב שאי-אפשר לסיים את הדיון בסעיפים האחרים לפני שבוסרים את הדיון בסעיפים האלה. אם תקבל הקונצפציה של חח"כ בז'רנו וציזלינג בצטרך לכתוב: בהתיעצות עם הממסלה ובאיטור הוועדה. במקרים ידועים צריך להוסיף: באיטור הממסלה.

אני מציע לגמור את הקריאה הראשונה ונקבע בסוף הישיבה מי הם המוסחים שיוזמנו לישיבה הבאה כדי לחוות דעתם, ואז נכריע.

ד"ר ג. סטרן:

לסאלה מי הוא עובד ציבורי, ההגדרה היא: עובד ציבורי לרבות - ז"א אין הגדרה, אלא יש הרחבת המושג - כל עובד שהוטלו עליו תפקידים בעלי אופי רשמי או הממלא תפקידים כאלה בין שהוא נתון לפיקוחה היסיר של הממסלה ובין אם לאו. פירוטו של דבר: על עובד המדינה; עובד הסוכנות, כי מאז סיטנו חוק מעמד ההסתדרות הציונית המגדיר את מעמדה של הסוכנות בחוק, עובדי הסוכנות או חבר הנהלה הם עובדים בסכר. אם נאמר עובד בקונטקט הזה זה מחייב סיהיה מעביד. נניח, חבר מועצה מקומית, בא בחשבון; ראש עיריה או מועצה מקומית, אינו בא בחשבון.

ח"כ י. פורדר:

הייתי מבקש כי ימציאו לנו חומר אם חבר-כנסת יכול להיות חבר בוועדה מיעצת או בהנהלה, זוהי סאלה די מסובכת, לדעתי. יטנם ניטוקים רבים בעד זה ונגד זה. הייתי גם מבקש לקבל חומר מה המצב בארצות אחרות בנדון זה.

ברצוני להעיר, כי הציטטה מהחוק היפני לא היתה מדוייקת, סם יש בויוק מה שהרטיתי לעצמי להעיר. (מר ד. הורוביץ: מר בר-יוסף ציטט מעיף אחר).

כיוון סמר הורוביץ לא ענה על הניטוקים העיקריים שלי אני מניח שהוא מוכן לסקול אם ככל-זאת יש ערך לקונצפציה האחרת. אם אנחנו רוצים להקיים מוסד עצמאי, ואין זה קובע אם הוא קסור בגנקאות, עלינו ללכת בדרך הסניה. הייתי מזהיר כאן מהקמת מחלקה ממסלתית חדשה.

פרק ססי: הוצאת מטבעי תלום

ח"כ א. הרצפלד:

בסעיף 28 אני מציע לכתוב במקום: בהתיעצות עם הוועדה - בהתיעצות עם המועצה.

מה פירוטו של סעיף 32(3) המדבר על מטבע של חמס טאות פרוטות כהילך חוקי לתלום כל סכום שהוא?

סעיף 36 - מה התקנות הדרושות בקטר להחלפת מטבע?

פר ד. הורוביץ:

הכוונה של סעיף 32(3) היא שאם אדם בא להחליף אלף לירות וידרוס לקבל הכל בסלינגים אפטר להגביל אותו, ולתת לו מטבע גדול יותר.

הסעיף החשוב ביותר בפרק זה הוא הסעיף 1, בענין זה היה לי ויכוח עם ד"ר לרמן, כי ברוב הארצות כתוב שהבנק רשאי להוציא מטבע - ותו לא, אנחנו הוספנו: להוציא מטבע בסכום שקבע הנגיד בהתייעצות עם הוועדה ובאישור המטמלה. פעולת הוצאת מטבע זו פעולה טכנית שהורה ברור שנגד כל מטבע יש נכס בבנק, ואם הוא מוציא כסף על סמך מטבע סך הכל אמצעי התשלום אינו משתנה. זה כולל לא רק מחזור המטבע כי אם גם פקדונות בבנקים. כל זמן שהיה חוק של כיסוי היה בזה הגיון מסויים. בסך הזמן הגיעו למסקנה שאי-אפשר לעשות זאת באשר זה פועל בניגוד לאינטרסים הכלכליים של המדינה. בזמן שמאזן התשלומים הוא טוב, יש הרבה זהב ויש ממילא מגמות אינפלציוניות ואז הנפח הטוניטרי מתרחב. כעת כל המדינות ירדו מה"גולד סטנדרד" והצמצום או ההתרחבות צריכים להיות בהתאם לפעילות הכלכלית. כמות הכסף צריכה להיות טוטאמט למחזור הכלכלי. אם מסאירים את המצב כפי שהיה עד עכשיו מחלקת ההוצאה אינה מוגבלת בהוצאת מטבע. לגבי סטרי אוצר וסטרי פקרקעין ישנה ביקורת של הכנסת, והמטמלה אינה יכולה להוציאם ללא אישור הכנסת. כל זה נשאר בתוקפו.

עתה אין טענה של אמנות בין המטמלה לבין הבנק, כי הטובור בבנק מטמלתי. התאטנו את הדבר לחוקים בארצות אחרות. בענין הוצאת מטפים מחלקת ההוצאה חופסית, אבל צריך להיות פיקוח מטמלתי-נהלתי. ניסחנו את הסעיף כך כדי להגביר את אמון הציבור.

להצעתו של ח"כ הרצפלד להכניס כאן את המועצה במקום הוועדה - זה בלתי-אפשרי, כי יש מקרים שבהם צריך להחליט מיד או לדון כל שבוע, ואי-אפשר לחכות למועצה המתכנסת פעם בחודשיים. אנחנו הוספנו כאן כמה סייגים לסייגים הקיימים. ברור שחוק המטמלה אין איס יכול להוציא כסף.

ביחס לתקנות בסעיף 36 - היו מקרים שחברות סונות הוציאו כל-סיני מטבעות ניר, התקנות צריכות לקבוע מתי מותר להוציא מטבעות כאלה ואיך.

לסעיף 31 - הבנק מוכרא להחזיק מלאי כסף סגור בקופה. כל זמן שהכסף הזה לא נכנס למחזור הוא לא נכלל בהתחייבות הבנק. בבנקים יש כיום רזרבה של עשרות מיליונים, וכל פעם שלוקחים מחדשים את הרזרבה. אבל יש לפעמים צורך לקחת רזרבה יותר גדולה. אם מעבירים כמות גדולה של בנקוטים שמדפיסים בחוץ-לארץ מסלמים ביטוח שהוא פרמיה בסמבוע זר לפי ערך הניר וההדפסה, ואם רוצים להביא סכום נוסף זה עולה מאות לירות ביטוח. מסוים-כך דואגים תמיד שתהיה רזרבה גדולה, שאינה מופיעה במאזן הבנקים.

ח"כ ס. לוי:
הכסף שבטלאי אינו מוכרח להיות רטום לא בחובה ולא בזכות, אלא ברגע שטוציאים.

פר י. בר-יוסף:
לסעיף 32(3) - אם סר האוצר ירצה לסלם לי את כל המטכורת בסלינגים אני יכול לומר לו, כי לפי חוק זה אסור לי לעשות זאת באשר זו הטובה, הוא יכול לסלם בסלינגים עד 500 פרוטות, אפטר לסלם עד סכום מסויים. לבטורות של לירה.

פר ד. הורוביץ:
ברצוני להוסיף בענין התקנות - אם אדם מביא בנקוטים סרוף בחציו הוא מקבל תמורתו, אבל אם יביא רבע-קוודרט-סנטימר הבנק לא יחליף לו את הבנקוטים. כל הדברים האלה נקבעים בתקנות. יש ארצות שבהן זה קבוע בחוק.

מ"ד. הורוביץ:
לסעיף 37 - אם אמצעי התשלום יעלו בתקופה מסוימת ביותר מ-15%, וזה נחשב כמגמה של אינפלציונית, חובתו של הבנק להזהיר על-כך את הממשלה ואת ועדת הכספים של הכנסת.

ח"כ א. ציזלינג:
בסעיף 32 במקום הפירוש אני מציע לכתוב איקס מטבעות עד סכום מסויים. אם רוצים לשלם במטבע של חצי לירה זה לדעתי לא דבר מכבד, אבל עד לירה צריך להגביל את כמות המטבעות וסלירה ואילך אפשר לתת כמה שרוצים. אני מסכים שסכום המטבעות המוצא לסוק אינו המודד היחידי הקובע. יחד עם זאת ההגבלה היא מכסיר לפיקוח והכנסת סינוי בעוד מועד בשעת הצורך.

יש קשר בין סעיף 37 ל-38 אם כי הם דגים בשני דברים טובים, כי כמות המטבע במידה שאינה יוצרת בעיה יכולה גם לעכב תופעה של עליית אמצעי התשלום. למעשה יוצא לפי סעיף זה שנדע על מגמה אינפלציונית בדיעבד ולא מלכתחילה. ההגבלות שנקבעו בסעיף 28 יכולות למנוע או להעמיד בעוד מועד על סכנה של אינפלציה.

עד עכשיו היו תקנות שחייבו את מחלקת ההוצאה ביחס להוצאת כספים. עתה לא תהיה דרישה לסדרות סרקעין, אבל מקבלים זאת כהתחייבות הממשלה.

מ"ד. הורוביץ:
זאת אי-אפשר לעשות בלי איסורה של ועדת הכספים של הכנסת, כפי שנקבע בחוק אחר. הבנק מוכרח לקבל איזה נכס תמורת הבנקוטים.

ח"כ א. ציזלינג:
הבנק יכול לתת ערבות לאיזו פעולה שכתוצאה ממנה יהיה סימוס במטבע. מסוים-כך אני סובר שהבנק אינו יכול להוציא מטבע ולחזור ולהוציא, אלא הוא צריך להיות מוגבל בסעיף 28 במידה שצפויה תוצאה כפי שנקבעה בסעיף 37. אני קוטר בין הסעיפים 28 ו-37 כי כאן הבנק זקוק לאיסורן של הממשלה ושל ועדת הכספים.

בסוף החוק צריך להוסיף סעיף מה הם הסעיפים שכל החלטה בהם צריכה להתפרסם ברשומות.

אני סובר שהתקנות בסעיף 30 צריכות לקבל אישור של ועדת הכספים, אלא תקנות בעלות אופי יותר רחב ולא רק טכני.

כן אני סבור כי בעניינים אלה צריך למסור דין-וחסבון כל שבוע ולא כל חודש.

מ"ד. הורוביץ:
בחוק אחר נקבע שלגבי מחזור המטבע צריך למסור דין-וחסבון כל שבוע, כאן המדובר באמצעי התשלום ובלתי-אפשרי למסור על-כך דין-וחסבון כל שבוע.

ח"כ א. ציזלינג:
אני מציע שיהיה כתוב כאן במפורט שעל מחזור המטבע צריך למסור דין-וחסבון כל שבוע ועל אמצעי התשלום כל חודש.

לפי סעיף 37 ועדת הכספים רק מקבלת אינפורמציה בענין חטור ביותר אבל אינה יכולה להתערב.

ח"כ ל. לונ:
נאמר כאן שהוא צריך לפרט את הסיבות בדין-וחסבון וגם לכלול הצעות, ואז הוועדה יכולה לדון ולהחליט עליהן.

ועדת הכספים 14.7.54
הצעת חוק בנק ישראל
פרק ססי: הוצאת מטעמי תשלום

ועדת הכספים יכולה תמיד לדרוש דין-
וחשבון על פעולותיה של המטמסלה בענין

מר י. גר-יוסף:

זה או אחר.

אני רוצה מטעב זה דינו יהיה כדין טאלה
שהועברה לוועדת הכספים על-ידי הכנסת.
אין סמכות לוועדת הכספים לפעול אבל היא יכולה להטיק מסקנות.

ח"כ א. צינלינג:

אבל אין זה חוק שקובע את תפקידי ועדת
הכספים, כי אם חוק הקובע את תפקידי

מר ד. הורנביץ:

של הבנק.

אני מציע להוסיף לסעיף 37, סדין-וחשבון
זה יונח על שלחן הכנסת על-ידי ועדת

ח"כ א. צינלינג:

הכספים בצרוף מסקנותיה.

אנו נמסיד בדיון בחוק זה ביום ג' הבא,
20.7.54 אחר-הצהרים.

היו"ר י. גורי:

היטיבה נועלה

לצ 15.7.54